

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Quantitative research assessment and its unintended consequences

Dagiene, E.

Citation

Dagiene, E. (2025, October 30). *Quantitative research assessment and its unintended consequences*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4281943>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4281943>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Kwantitatieve onderzoeksevaluatie en de onbedoelde gevolgen ervan

Dit proefschrift biedt een uitgebreide analyse van de dynamiek van kwantitatieve onderzoeksevaluatie in Litouwen, een klein land dat na het herwinnen van haar onafhankelijkheid integreert in het wereldwijde onderzoekslandschap. Dit onderzoek bestudeert de historische ontwikkeling, beleidsimplicaties en gedragsmatige impact van praktijken van kwantitatieve onderzoeksevaluatie met aandacht voor de gevolgen die deze praktijken hebben voor zowel individuele onderzoekers, instellingen en onderzoeksresultaten. Door zich te richten op Litouwen, biedt het proefschrift diepgaande inzichten die relevant zijn voor talloze landen die worstelen met vergelijkbare uitdagingen in een geglobaliseerde wereld, en draagt het bij aan de lopende debatten over verantwoorde onderzoeksevaluatie.

Hoofdstuk 1 schetst de bredere context voor het proefschrift door de ontwikkeling van kwantitatieve onderzoeksevaluatie in Litouwen te analyseren. De Litouwse ervaring dient als een inzichtelijke case study voor andere landen die verantwoorde en effectieve onderzoeksevaluatie praktijken willen bevorderen. Het hoofdstuk onderzoekt externe evaluaties die Litouwen consequent afschilderden als “achterlopend” in onderzoek en innovatie, een narratief dat uitgebreide hervormingsplannen voedde. Rapporten van de Europese Unie benadrukten hardnekkige problemen zoals financieringstekorten, lage productie van onderzoek en zwakke internationale samenwerking. Als reactie hierop werden Litouwse staatsorganen, met name het Centrum voor Monitoring en Analyse van Onderzoek en Hoger Onderwijs, opgericht om hervormingen te sturen ondanks interne politieke spanningen. Het hoofdstuk constateert dat er een schaarste aan onafhankelijke analyses is van het Litouwse systeem van onderzoeksevaluaties in de bestaande academische literatuur. Het beschrijft de structuur van het systeem, gebaseerd op regelgeving voor academische graden, minimumeisen voor kwalificaties en het prestatiegericht financieringssysteem (PBFS). Tezamen vormen de componenten van dit systeem een sterke stimulans voor publicaties in internationale tijdschriften met hoge impact. Het hoofdstuk sluit af met een overzicht van de kern-doelstellingen van het proefschrift, de combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek (mixed methods) en met vijf belangrijke onderzoeksvragen over de rol van verschillende actoren in beleidsdynamiek, de evolutie van het prestatiegericht financieringssysteem, de vergelijkende evaluatie van boeken, het identificeren van boekuitgevers en de zichtbaarheid van Litouws onderzoek.

Hoofdstuk 2 onderzoekt de beleidsdynamiek tussen verschillende actoren die tussen 1996 en 2008 bijdroegen aan de ontwikkeling van kwantitatieve onderzoeksevaluatie in Litouwen. Toen Litouwen internationalisering begon na te streven, werden auteur- en tijdschrift-gebaseerde statistieken belangrijker in de financiering van onderzoek en de promotie van onderzoekers. Deze hervorming ging gepaard met complexe interacties tussen internationale experts, nationale beleidsmakers, aanbieders van publicatiegegevens en academici die navigeerden tussen Sovjet tradities en internationale ontwikkelingen. Drie belangrijke dynamieken van meerdere actoren worden geïdentificeerd: de “expert dynamiek”, die

illustreert hoe Litouwse beleidsmakers in contact kwamen met buitenlandse experts die het belang van internationale publicaties benadrukten; de “databank dynamiek”, die de onbedoelde gevolgen onderzoekt van interacties tussen beleidsmakers, data-aanbieders (zoals Web of Science) en tijdschriftuitgevers; en de “academische dynamiek”, die onderzoekt hoe onderzoekers, met name in de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen, zich verzetten tegen opgelegde kwantitatieve maatregelen, wat leidde tot disciplinaire spanningen en een spraakmakende rechtszaak bij het Grondwettelijk Hof. Op basis van kwantitatieve en kwalitatieve methoden laat het onderzoek zien wat de uitdagingen zijn van het adopteren van internationale praktijken in een klein onderzoekssysteem in transitie; wat de invloed is van data-aanbieders en academische lobbyactiviteiten; en wat het belang is van het meenemen van verschillen tussen disciplines. De Litouwse casus biedt waardevolle lessen voor hervormingen van onderzoeksevaluatie elders, waarbij de nadruk ligt op een genuanceerde benadering en continue dialoog.

Hoofdstuk 3 duikt in de complexiteit van het Litouwse systeem van prestatiegerichte financiering vanaf de start in 2005 tot aan 2022. Met behulp van een multi-level, multi-actor en multi-issue kader analyseert het de rollen van belangrijke actoren – het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Sport, de Onderzoeksraad van Litouwen, universiteiten, en wetenschappelijke elites – en hun omgang met elkaar. Zo stond het Ministerie voor uitdagingen in het betrekken van belanghebbenden terwijl de Onderzoeksraad aanliep tegen moeilijkheden in het waarborgen van de onafhankelijkheid van experts. Universiteiten reageerden strategisch op prestatieindicatoren door institutionele tijdschriften op te richten en internationale samenwerkingen aan te gaan. Deze reacties onderstrepen de dominante invloed van wetenschappelijke elites, die leidinggevende posities bekleden op overheids- en institutioneel niveau, wat leidde tot systemische spanningen. Het hoofdstuk onderzoekt hoe beleidsmakers navigeerden tussen internationale aspiraties en binnenlandse realiteiten. Waarbij ze zich aanvankelijk richtten op internationale publicaties, daar worstelden ze later met onbedoelde gevolgen daarvan zoals de proliferatie van binnenlandse WoS-geïndexeerde tijdschriften. Ook analyseert het hoofdstuk het controversiële beleid rondom “opgeschorte tijdschriften” op zijn inconsistenties en bespreekt het, aan de hand van casestudies, de evoluerende individuele en institutionele strategieën als reactie op het prestatiegerichte systeem. Het hoofdstuk concludeert met het benadrukken van de dominante rol van wetenschappelijke elites bij het vormgeven van prestatiegerichte financiering en de noodzaak van bredere betrokkenheid van belanghebbenden voor een evenwichtiger en effectiever systeem.

Hoofdstuk 4 onderzoekt methoden voor het identificeren van prestigieuze uitgevers in academische boek evaluaties. Daarbij worden Litouwse praktijken vergeleken met die van andere landen en wordt de consistentie en verifieerbaarheid van deze evaluaties onderzocht. Het hoofdstuk benadrukt het toenemende belang van de prestige van uitgevers in op metrics gebaseerde financieringssystemen, in tegenstelling tot kwalitatieve peer-review benaderingen. Een mixed methods benadering, inclusief kwalitatieve documentanalyse en een bibliometrisch onderzoek van Litouwse boekuitgaven (2004-2016), onthult belangrijke inconsistenties in de manier waarop Litouwse experts uitgevers in de loop van de tijd als ‘prestigieus’ classificeren terwijl een vergelijking met classificaties van uitgevers in Noorwegen, Denemarken, Finland

en Polen een gebrek aan internationale consensus aantoon. Het hoofdstuk onderzoekt ook formele definities van prestige van uitgevers, die vaak minder dan transparant blijken te zijn; een analyse van verschillende internationale uitgevers onthult verder moeilijkheden bij het verifiëren van naleving van de gestelde vereisten. De bevindingen suggereren dat de evaluatie van boeken op basis van de prestige van uitgevers subjectief en inconsistent is, zowel binnen Litouwen als internationaal. De discussie concludeert dat “prestigieuze uitgever” vaak slecht gedefinieerd is, wat de validiteit van ranglijsten met uitgevers als een primaire indicator van de kwaliteit van boeken ondermijnt. Het hoofdstuk roept onderzoekers op om zich in de toekomst te richten op bredere aspecten van boekpublicaties dan prestige, zoals kwaliteitscontrole, verspreiding en transparantie.

Hoofdstuk 5 verkent het potentieel van de ISBN-handleiding en het Global Register of Publishers (GRP) voor het begrijpen van praktijken van boek publicaties, met name binnen onderzoeksevaluatie in Litouwen en het Research Excellence Framework (REF) van het Verenigd Koninkrijk van 2008 tot 2020. Het contrasteert de Litouwse focus op het prestige van de uitgever met de Britse nadruk op inhoud en het groeiende belang van open access. Een mixed methods benadering onthult dat de ISBN-handleiding en GRP weliswaar waardevol zijn voor het identificeren van ingeschrevenen bij het ISBN maar dat het bepalen van het boek genre uitsluitend op basis van deze metadata uitdagend is. De analyse benadrukt de complexiteit van het identificeren van de daadwerkelijke boekuitgever vanwege de flexibiliteit van het ISBN-systeem en de uitdagingen die worden gevormd door imprints, fusies en overnames. De bibliometrische analyse van Britse en Litouwse boek-ISBN's met behulp van GRP-metadata biedt inzichten in de publicatie praktijken van onderzoekers waarbij verschillen in machtsconcentratie om te publiceren en voorkeuren voor bepaalde typen uitgevers aan het licht komen. De GRP blijkt een nuttige bron voor bibliometrische analyse van boekpublicaties, wat op zijn beurt de nadelen van het uitsluitend vertrouwen op de reputatie van de uitgever bij onderzoeksevaluatie verder illustreert. In plaats daarvan is een genuanceerde benadering nodig: een die rekening houdt met daadwerkelijke publicatie praktijken en aansluit bij wetenschappelijke communicatieprincipes zoals open access. Deze bevindingen ondersteunen het potentieel van ISBN- en GRP-gegevens voor beleidsvorming.

Hoofdstuk 6 pleit voor een verschuiving naar individuele boek evaluatie, in overeenstemming met de principes van open wetenschap, en bekritiseert de huidige nadruk op de prestige van uitgevers. Het hoofdstuk benadrukt de noodzaak van uitgebreidere statistieken die de volledige levenscyclus van een boek vastleggen en onderzoekt de beschikbaarheid van WorldCat-metadata en de zichtbaarheid van boeken die zijn ingediend voor nationale onderzoeksevaluaties in de Britse REF en Litouwse onderzoeksevaluaties (2008-2020). Een mixed methods benadering onthult dat WorldCat bijna complete primaire metadata (titels, talen, publicatie jaren) biedt, hoewel informatie over de bijdrager opschoning vereist en cruciale elementen zoals genre en peer-review status vaak ontbreken. Hoewel uitgeversinformatie in het MARC21-formaat voor bibliografische gegevens niet-gestandaardiseerd is, kan de GRP betrouwbaardere gegevens leveren. Wat betreft de zichtbaarheid leveren Duitse bibliotheken een belangrijke bijdrage aan de vindbaarheid van REF-boeken in WorldCat. In contrast is slechts twee derde van de Litouwse boeken aanwezig

in de WorldCat-catalogus, die primair afhankelijk is van Duitse, Amerikaanse en Poolse data-aanbieders vanwege een gebrek aan Litouwse institutionele bijdragen. Het hoofdstuk concludeert dat, hoewel WorldCat een waardevolle bron is voor onderzoeksevaluatie op boekniveau, de beperkingen op het gebied van genre, peer review en consistente open access informatie moeten worden aangepakt. Het benadrukt het belang van samenwerking tussen belanghebbenden om de volledigheid en toegankelijkheid van metadata te verbeteren, wat eerlijkere evaluatiepraktijken bevordert die aan het prestige van de uitgever voorbij gaan.

Hoofdstuk 7 loopt de belangrijkste bevindingen na, bespreekt de vervulling van onderzoeksdoelstellingen, stelt aanbevelingen op voor het Litouwse beleid rondom wetenschap en boek evaluaties en verkent toekomstige onderzoeksrichtingen. Het onderzoek onthulde de significante invloed van internationale experts op de Litouwse adoptie van kwantitatieve onderzoeksevaluatie en de onbedoelde gevolgen van het prioriteren van Web of Science-publicaties. Het benadrukte hoe de complexe dynamiek rondom prestatiegerichte financiering - gevormd door beleidsmakers, instellingen en invloedrijke academici - leidde tot problemen zoals de proliferatie van institutionele tijdschriften en het controversiële beleid voor het opschorten van tijdschriften. Het proefschrift toonde inconsistenties aan in praktijken van boek evaluaties in heel Europa, met name de subjectieve aard van het prestige van uitgevers. Verder stelde het proefschrift vast dat de ISBN-handleiding en GRP waardevolle hulpmiddelen zijn voor het identificeren van boekuitgevers en hun rollen voorbij louter reputatie. Ten slotte bleek dat, hoewel WorldCat potentieel biedt voor het verbeteren van de zichtbaarheid van Litouwse boeken, de metadata onvolledig is en er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van lokale bijdragen. Dit PhD-onderzoek voldeed aan zijn doelstellingen door de evolutie van onderzoeksevaluatie in een transitie-systeem te analyseren, bij te dragen aan effectievere en verantwoordere evaluatiekaders voor kleinere landen, en het theoretische begrip van beleidsvormingsdynamiek binnen openbare wetenschapssystemen te vergroten.

Beleidsaanbevelingen omvatten het verminderen van de afhankelijkheid van externe expertise, het versterken van onafhankelijk onderzoek naar het Litouwse wetenschapssysteem, het beperken van risico aversie bij beleidsvorming, het afstappen van op prestige gebaseerde boek evaluatie ten gunste van open access en vindbaarheid, en het vergroten van de wereldwijde zichtbaarheid van Litouws onderzoek door verbeterde metadata en strategieën om data te behouden. Toekomstige onderzoeksrichtingen omvatten het onderzoeken van de oorsprong en impact van het narratief van “achterlopen”, het evalueren van alternatieve modellen voor het opnemen van externe expertise, het analyseren van de impact van nationaal beleid op lokale onderzoeksgemeenschappen, het onderzoeken van praktijken voor peer review van boeken, het ontwikkelen van uitgebreide kaders voor boek evaluatie die verder gaan dan het prestige van de uitgever en het onderzoeken van een breder scala aan bronnen voor de metadata van uitgegeven boeken.